

At netværke i modvind

en kvalitativ udforskning af følelsesarbejdet involveret i networking for unge arbejdsløse

Pultz, Sabina

Published in:
Norsk Sosiologisk Tidsskrift

DOI:
[10.18261/issn.2535-2512-2021-01-03](https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2021-01-03)

Publication date:
2021

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Pultz, S. (2021). At netværke i modvind: en kvalitativ udforskning af følelsesarbejdet involveret i networking for unge arbejdsløse . *Norsk Sosiologisk Tidsskrift*, 1, 23-37. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2021-01-03>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@kb.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

At netværke i modvind – en kvalitativ udforskning af følelsesarbejdet involveret i networking for unge arbejdsløse

Networking against the wind – a qualitative exploration of the emotional labour involved in networking among young unemployed people

Sabina Pultz

Adjunkt, Institut for Mennesker og Teknologi, Roskilde Universitet

spultz@ruc.dk

Abstract

I det danske dagpengesystem opfordres unge arbejdsløse til at netværke i bestræbelsen på at finde et job. De formelle jobsøgningskanaler kommer til kort på dagens arbejdsmarked, hvor personlighed og sociale kompetencer spiller en stadig større rolle. På baggrund af interviews med 39 unge arbejde undersøger jeg, hvilket følelsesarbejde der kræves af unge arbejdsløse, når de opfordres til at netværke. Jeg anvender Hochshilds (1979, 1983) terminologi om følelsesarbejde. For at udvide mit begrebsapparat i forhold til at forstå emotioners politiske og distribuerede karakter supplerer jeg med begreber fra affektteori. Særligt Ahmed (2014) tilbyder en god analytisk ramme til at få greb om de stemninger, unge arbejdsløse rammes af, når de bliver dagpengemodtagere. De unge skal foretage et følelsesarbejde for at komme af med den negative affektive subjektivering, som arbejdsløshed ofte medfører i en tid, hvor selvforsørgelse og selvansvar besynges, og kontrol og stramninger præger policy-udviklingen i beskæftigelsessystemet. De unge arbejdsløse skal mobilisere tilstrækkeligt med engagement, motivation og passion og sætte disse affektive kapaciteter i spil for at indgå i meningsfulde netværkspraksisser og således forøge deres sandsynlighed for at finde et arbejde. Analysen bidrager til at sætte emotionelle og affektive styringspraksisser under lup og stiller således skarpt på de mange måder, hvor politik og psykologi er viklet ind i hinanden. Et felt, som Hochschild i den grad var med til at etablere, og som kun bliver mere relevant, i takt med at grænserne mellem det private og det professionelle i stigende grad eroderes.

Nøgleord

Følelsesarbejde, unge arbejdsløse, netværk, affekter, emotioner

Abstract

In the Danish unemployment benefit system, young unemployed people are encouraged to network to find a job. The formal job search channels fall short in today's job market, with personality and social skills playing an ever-increasing role. Based on interviews with 39 young people, I investigate what emotional labor is required of young unemployed people when they are encouraged to network. I use Hochschild's (1979, 1983) terminology on emotion work. To expand my conceptual apparatus in understanding the political and distributed nature of emotions, I supplement concepts from affect theory. In particular, Ahmed (2014) offers an excellent analytical framework for addressing the affective subjectification of young unemployed people when they receive money from the welfare state rather than contributing to it. Young people need to do emotional labor to get rid of the negative affective subjectification that unemployment often entails in a time when self-sufficiency and self-responsibility are cherished and demands and controls are expanded. The young unemployed need to mobilize sufficient commitment, motivation, and passion and put these affective capacities into play to engage in meaningful networking practices and in that way, increase their likelihood of finding a job. It is not enough to have objective qualifications today – these must also be communica-

ted in an affective language, with a particular intensity and energy. The analysis helps to explore the emotional and affective governance practices and contributes to our understanding of the complex interplay between politics and psychology. A field that Hochschild indeed helped establishing. A field which is becoming even more relevant as the boundaries between the private and the professional increasingly erode.

Keywords

Emotional labor, young unemployed people, affective economy, emotions, networking

Introduktion

Med arbejdsløshed følger ofte en bred vifte af negative konsekvenser, økonomiske, personlige og sociale (Wanberg, 2012). I stigende grad forstås arbejdsløshed som den enkeltes ansvar, og det opleves som et personligt nederlag for arbejdsløse at få det gængse spørgsmål «hvad laver du?» Arbejdsløshed er blevet et privat anliggende snarere end et samfundsmæssigt, hvilket betegnes som privatisering eller individualisering af arbejdsløshedsproblemet (Beck & Beck-Gernsheim, 2002). Privatiseringen af arbejdsløshed hænger sammen med de seneste årtiers policy-udvikling, som har ført til en generel stramning på beskæftigelsesområdet, hvor den enkelte i stigende grad holdes ansvarlig for sin situation. Siden 1990'ernes introduktion af aktiveringsparadigmet har dagpengemodtagere skullet leve op til flere krav og mere kontrol for at gøre sig fortjent til at modtage penge fra staten og undgå økonomiske sanktioner (Pultz, 2019). I en dansk kontekst er dagpengeperioden desuden forkortet, og genoptjeningsretten er fordoblet. Arbejdsløshed har desuden siden 1930'erne været associeret med oplevelser af skam og deraf også social isolation (Bakke, 1935; Creed, Hudson, Okhuysen & Smith-Crowe, 2014; Pultz, 2018). På den baggrund synes det paradoksalt, at tidens catch-all-svar på arbejdsløshedsproblemet er, at man skal netværke sig til et arbejde.

Imidlertid spiller netværk en større rolle i organiseringen af det danske arbejdsmarked. 20 pct. af den danske arbejdskraft skifter hvert år stilling, og Danmark ligger derfor højt på listen over turnover-rater sammenlignet med andre lande (Kristensen, 2016). De fleste af de jobs, der bliver ledige, besættes af folk, der i forvejen har ansættelse. Siden Granoveters (1973) skelsættende arbejde om vigtigheden af «svage bånd» i networking, har en lang række studier undersøgt forholdet mellem styrke, kvalitet og struktur i forhold til sociale bånd og beskæftigelse (Forret & Dougherty, 2001; Lambert, Eby & Reeves, 2008; Mouw, 2003; Yakubovich, 2005). Sociale bånd skal aktiveres gennem «netværk», defineret som: «individual actions directed towards contacting friends, acquaintances, and other people to whom the jobseeker has been referred for the main purpose of getting information, leads, or advice on getting a job» (Wanberg, Kanfer & Banas, 2000, s. 492). Undersøgelser har undersøgt forholdet mellem netværk og individuel succes (Casciaro et al., 2014; Higgins & Kram, 2001; G. M. McGuire, 2007; G. M. McGuire & Bielby, 2016; Wolff & Moser, 2009), f.eks. i relation til, hvor meget tid den jobsøgende bruger på at netværke (Van Hooft & Lievens, 2009), samt hvordan netværksadfærd kan variere på baggrund af individuelle niveauforskelle i personlighedsfaktorer såsom ekstroversion eller samvittighedsfuldhed (Forret & Dougherty, 2001; Kanfer, Wanberg & Kantrowitz, 2001; Van Hooft & Lievens, 2009; Wanberg, Kanfer & Banas, 2000). Den omfangsrige litteratur om netværk forsømmer i overraskende grad de specifikke diskurser, processer og oplevelser, som kvalitative studier i særdeleshed kan belyse, som også Pultz og Sharone (2020) påpeger. Artiklen lægger sig i forlængelse af særligt Sharone (2013), som har betegnet rekrutteringskulturen i USA som «playing a chemistry game», dvs. jobjagten handler i vid udstrækning om at skabe en god relation til kontakter. At blive afvist i «a chemistry game» er ikke blot en faglig, men

også en personlig afvisning, hvorved der tilføjes et nyt lag til individualiseringen af arbejdsløshedsproblematikken (Beck, 1992; Newman, 1988).

Nærværende artikel bidrager således til forskningsfeltet ved at udfolde mere præcist, hvordan forskellige teknologier i dagpengesystemet (såsom krav, kontrol og netværksopfordringer) er med til at forme den arbejdsløses subjektivitet. Det sker ved at belyse forskningsspørgsmålet: Hvilket følelsesarbejde udfører unge dagpengemodtagere, som opfordres til at netværke i den danske velfærdsstat? Formålet med nærværende artikel er todelt. For det første bidrager analysen med en øget forståelse for det det til tider usynlige eller immaterielle arbejde, arbejdsløse forventes at gøre i tillæg til de formelle aktiviteter, som afkræves dem i dagpengesystemet. For det andet bidrager analysen med en teoretisk udvikling af Hochschild, idet jeg har kombineret med perspektiver og begreber fra affektteori. En sådan teoretisk udvikling har den fordel, at den forstærker blikket for politiske tilblivelsesprocesser. En sådan analyse kan være med til at udfolde, at det at finde et arbejde ikke er så let endda, samt hvordan unge arbejdsløse så at sige netværker i modvind.

Følelsesarbejde, den politiske følelsespolitik og affektive økonomi

Hochschild har revolutioneret organisationslitteraturen ved at åbne det analytiske blik for at se, hvilken rolle emotioner spiller i arbejdslivet. Med værket *Managing the Heart* (1983) viste hun, hvordan den tredje industrielle revolution, der for alvor satte gang i serviceindustrien, har afstedkommet, hvad hun betegner som en «vareliggørelse» af følelser. Emotioner hos Hochschild er ikke intrapsykologiske entiteter, som svæver rundt inde i folk hjerner. Emotioner er først og fremmest sociale. De er ligeledes distribueret på tværs af diverse kulturer og situationer og konstitueres i relation til særlige følelsesregler, der netop vedrører, hvordan vi gerne skal føle i en given situation. Følelsesregler deles socialt og udgør et grundlag for, hvordan vi kan sammenligne egne følelsesoplevelser med en ofte idealiseret forventning om, hvordan noget skal være/føles. Du skal være ked af det og føle sorg til en begravelse, men du kan også føle for lidt eller endda for meget sorg. Vi forsøger ikke kun at styre, hvordan vi gebærder os udadtil (f.eks. ved at undgå at hulke til et perifært bekendtskabs begravelse). Vi forsøger også at arbejde på at have en passende oplevelse, selvom denne i en eller anden udstrækning ikke behøver at være synlig for andre end os selv. Følelsesarbejdet er noget, vi selv foretager på os selv, men dynamikkerne er mere komplekse end som så. Hochschild skriver: «Emotion work can be done by the self upon the self, by the self upon others, and by others upon oneself» (Hochschild, 1979, s. 526). Det kommercielle følelsesarbejde kendetegnes desuden ved en rettet i forhold til andre. Det er således et formål at forsøge at fremme eller producere en særlig følelse hos en anden. Hochschild uddyber, hvilke forskellige udtryk følelsesarbejdet kan have: «By emotion work I refer to the act of trying to change in degree or quality an emotion or feeling. To 'work on' an emotion or feeling is, for our purpose, the same as 'to manage' an emotion or to do 'deep acting.'» Der er forskellige måder at lave følelsesarbejde på, hvor den overordnede ambition er at skabe en passende følelse til en given situation; man kan vise en følelse, man ikke oprigtigt føler (også kaldet «evocation», s. 561); man kan skjule følelser, man oprigtigt føler (også kaldet «suppression», s. 561). Der er desuden forskel mellem at forsøge at ændre udtrykket af en følelse («surface acting», s. 558) og at forsøge simpelthen at transformere de underliggende følelser («deep acting», s. 558). Det følelsesarbejde, den arbejdsløse skal levere, afhænger således ifølge Hochschild af kulturelle narrativer forstået som framing rules, der er tilgængelige i en specifik social kontekst (Hochschild, 1979, s. 566). Disse giver anledning til særlige følelsesregler, som igen sætter

rammer for, hvordan den enkelte føler og *forsøger* at føle sig i givne situationer. Der er forskellige måder at forvalte hjertet på ifølge Hochschild for at leve op til de sociale guidelines.

Affektive økonomier og 'klistrede' kategorier

Hochschilds begrebsapparat om følelsesarbejde suppleres med indsigter fra affektteori (Ahmed, 2014). Her anses følelser heller ikke som intrapsykologiske entiteter eller tilstande, men i tillæg til at forstå emotioner som sociale fokuserer Ahmed på emotioners distribuerede og politiske karakter. Emotioner er ifølge Ahmed produktive kapaciteter, der skaber sociale fænomener gennem deres virkning. Emotioner gør noget. Ahmed introducerer desuden begrebet affektiv økonomi som en husstand af følelser, hvor affekter snarere end penge økonomiseres (Ahmed, 2004). Følelser fungerer ved at klistre til kroppe, og det er således en funktion, der er knyttet til den legemlige evne til at påvirke og blive påvirket. Staunæs og Bjerg uddyber: «affects and affectivity are not simply by-products or something to be overcome, but the core matter to be managed by and through» (Staunæs & Bjerg, 2014, s. 1). Ahmeds terminologi om affektiv økonomi er nyttig i denne sammenhæng, idet den klæder mig på til at beskrive og analysere det komplekse følelsesarbejde, unge arbejdsløse foretager. Arbejdsløse subjektiveres ikke kun diskursivt, men derimod også gennem affekter, dvs. gennem at blive formet i særlige stemninger og «moods» (Ahmed, 2014a). I bogen *The Cultural Politics of Emotions* interesserer Ahmed sig for: «how we become invested in social norms» (2014, s. 12), og hun udfolder, hvordan det hænger sammen med den affektive økonomi af følelser, som illustreres her: «shame can also be experienced as the affective costs of not following the script of normative existence» (Ahmed, 2014, s. 107). Selvom arbejdsløshed bliver stadig mere almindeligt forekommende, følger den ikke det socialt ønskelige script, og som sådan er den negativt ladet. Ahmed definerer affektive økonomier som økonomiske systemer, der fungerer ligesom kapitalistiske monetære systemer, men de er baseret på følelsesmæssige valutaer og ikke monetære. Ahmed (2014, s. 45) uddyber:

That is, emotions work as a form of capital: affect does not reside positively in the sign or commodity, but is produced only as an effect of its circulation. I am using 'the economic' to suggest that emotions circulate and are distributed across a social as well as psychic field.

Ahmed illustrerer emotioners produktive kræfter med et eksempel, hvordan den kulturelle følelspolitik konstituerer asylansøgeren lig terroristen, og dermed bliver han eller hun genstand for frygt: «The slide of metonymy works to generate or make likeness: the asylum seeker is «like» the terrorist, an agent of fear who may destroy «our home»» (2004, s. 136). På lignende måde konstrueres de ledige som en trussel mod velfærdsstaten, idet det at modtage penge fra staten frem for at bidrage til den potentielt kan undergrave velfærdsstatens bæredygtighed. Ahmed beskriver netop, hvordan følelser såsom skam kan «klistre» og i den forstand er med til at konstituere eksistensen af særlige grupper. I dette tilfælde betyder det, at arbejdsløshedskategorien så at sige *klistrer* til den arbejdsløse og påvirker vedkommende negativt. Affekter og emotioner spiller en central rolle, i forhold til hvad de arbejdsløse skal bakse med, eftersom politik og emotioner er tæt vævet ind i hinanden ifølge Ahmed. Privatiseringen af arbejdsløshed samt de politiske stramninger får betydning for, hvordan de arbejdsløse subjektiveres, herunder hvilke affektive valutaer der valoriseres i specifikke institutionelle sammenhænge. F.eks. betones passion som en central affektiv valuta i jobjagten, men hvordan er det at skulle mobilisere og demonstrere passion på samme tid, som man som arbejdsløs også opfordres til at skamme sig over ikke at følge det normative script? Det er netop denne spænding, nærværende artikel har til formål at belyse.

Dansk kontekst

Artiklens teoretiske greb betoner vigtigheden af en kontekstsensitiv tilgang, hvorfor jeg i det følgende kort vil skitsere det danske dagpengesystem. Den danske velfærdsstat er universalistisk, hvilket betyder, at alle borgere har ret til økonomisk støtte, når de er i nød (Kautto et al., 1999). Den danske model er verdenskendt for en såkaldt flexicurity-model, som består af en fleksibel del bestående af et arbejdsmarked, hvor det er let at ansætte og afskedige medarbejdere, samt en sikkerhedsdel, der har til formål at gribe dem, der falder uden for arbejdsmarkedet (Kristensen, 2014). Dagpengesystemet udgøres af statslige institutioner, jobcentre samt arbejdsløsheds-kasser (a-kasser), dvs. private organisationer, som medlemmer betaler til for at forsikre sig til muligheden for at modtage dagpenge, hvis de mister deres job.

Siden aktiveringsparadigmets indtog i 1993 er kravene til de ledige som nævnt gradvis steget, og de økonomiske og juridiske vilkår er blevet forringet i overensstemmelse med neo-liberale ændringer (Condor & Gibson, 2007; Gibson, 2009; Larsen, 2013). Denne tendens afspejler en bredere europæisk tendens (Weishaupt, 2011). Således er dagpengeretten siden 1992 gået fra at være tidsbegrænset til 7 år i 1993, 5 år i 1995, 4 år i 1998, og siden 2010 har det været muligt at modtage dagpenge i maksimalt 2 år med en genoptjeningsperiode på 52 uger inden for 3 år. Ændrede policies har også ført til øgede aktivitetskrav, som monitoreres og håndhæves af a-kassen. Eksempelvis skal den ledige skrive 4-6 jobansøgninger om måneden. Hvis den ledige ikke lever op til kravene, kan vedkommende sanktioneres økonomisk og dermed miste ret til dagpenge. Der er altså sket en markant forskydning, hvor den arbejdsløse ikke længere bliver passivt forsørget, men i stedet skal leve op til at være en aktiv jobsøger. Netværksaftaler tæller formelt set som en aktivitet, og at netværke er således en legitim måde at leve op til aktivitetskravet på (og omvendt, hvis man ikke opfylder aktivitetskravet, bliver den arbejdsløse økonomisk sanktioneret). Dermed er kravet i en vis forstand institutionaliseret. I løbet af min empiriindsamling var opfordringen til at netværke ligeledes indbygget i dagpengesystemet på forskellig vis, blandt andet da jeg lavede feltobservationer i en større dansk a-kasse med obligatoriske kursustitler såsom «Overtal andre til at sige ja», «LinkedIn» samt «Personlig branding – mig A/S». Ligeledes er det anført på a-kassens hjemmeside, at den jobsøgende skal netværke. Her er der information om de uskrevne regler vedrørende at netværke: «Sørg for at holde kontakten – for eksempel på de sociale medier – og undgå at alt, du taler om, handler om din jagt på jobbet.» Opfordringen til at netværke er ydermere til stede på en mere diffus facon igennem oplysninger om, at de fleste ansættelser foregår gennem netværk. Opfordringen til at netværke gælder både analogt og digitalt, men det falder uden for denne artikels ambition at berøre forskelle og ligheder, hvad teknologiens rolle angår (se Sharone, 2017).

Metode og empirisk materiale

Denne artikel baserer sig på et større empirisk materiale bestående af interviews, feltobservationer samt surveys indsamlet i forbindelse med mit ph.d.-projekt (Pultz, 2017). I denne sammenhæng fokuseres i særlig grad på interviews med 39 personer. 6 interviewpersoner blev rekrutteret i forbindelse med et pilotprojekt, hvilket foregik gennem snowballing-metoden (se også Pultz & Mørch, 2015). De øvrige 33 blev rekrutteret gennem en større a-kasse på baggrund af randomiserede lister over arbejdsløse medlemmer. Inklusionskriterierne var, at de var formelt set arbejdsløse, i alderen 20-35 år samt som minimum havde en akademisk bachelorgrad. Lige under halvdelen (48 pct.) var kvinder, gennemsnitsalderen var 29 år, 40 pct. havde erhvervs erfaring, og 70 pct. var i parforhold eller gift, da det empiriske materiale blev lavet. Alle interviews er semistrukturerede og foretaget på baggrund af

en interviewguide udarbejdet af denne artikels forfatter. Interviewguiden var inspireret af en sociokulturel teoriramme, der understreger vigtigheden af førstehåndsperspektiver, dvs. hvordan oplever den unge dagpengesystemet, og hvordan hænger det sammen med deres hverdagsliv i øvrigt? Ud over oplevelser med jobsøgning generelt samt erfaringer med at netværke spurgte jeg desuden til erhvervsmæssige erfaringer og mere personlige aspekter såsom parforhold, børn, venner og familie. Jeg spurgte til deres generelle velbefindende, og i særdeleshed udforskede jeg, hvorvidt de gjorde noget aktivt for at føle og give udtryk for følelser på særlig vis. Alle interviews blev transskriberet i fuld længde og interviewmaterialet kodet efter en kodningsmanual, som blev udviklet via en iterativ læsning af materialet og diskussion af relevante kodningskategorier. For at udforske følelsesarbejdet involveret i networking har jeg i særlig grad udforsket de steder i det empiriske materiale, hvor networking omtales, både i dagpengesystemet, på diverse obligatoriske kurser osv. Jeg har også fokuseret på, hvordan interviewpersoner har oplevet opfordringen til at netværke, samt deres beskrivelser af, hvornår en netværkspraksis lykkes, samt hvornår den ikke lykkes. Inspireret af Hochschilds terminologi er det eksempelvis interessant at udforske, hvorvidt det så at sige er tilstrækkeligt «to surface act», eller omvendt, om «deep acting» er nødvendigt, for at en netværksinteraktion opleves som succesfuld.

Undersøgelsens udsigelseskraft afgrænses til at belyse, hvordan unge veluddannede akademikere oplever og håndterer kravet om at netværke. Selvom den samme opfordring lyder til ældre dagpengemodtagere, kunne man forestille sig, at nogle andre dynamikker ville komme i spil her. Feltobservationer af egentlige netværksmøder kunne desuden udgøre en interessant tilføjelse til datamaterialet i bestræbelsen på at svare på forskningsspørgsmålet. Der er i og for sig noget paradoksalt ved at undersøge et fænomen, som beskrives som usagt, usynligt og immaterielt, og samtidig støtte sig til datamateriale, der afhænger af interviewpersonens evne til at sætte ord på fænomenet i samtalen med mig.

Analyse

Analysen er struktureret således, at jeg indledningsvis ser på det følelsesarbejde, som følger med at blive arbejdsløs og blive negativt affektivt subjektiveret. I forlængelse heraf analyseres de unge beskrivelser af en generel mistænkeliggørelse. Herefter følger en analyse af de uskrevede regler i networking, og hvad det kræver af den arbejdsløse at udføre det følelsesarbejde, der skal til. Analysen rundes af med interviewpersonernes kritiske refleksioner over overhovedet at skulle netværke og udgør således, hvad man kan betegne som en modstand mod styringsteknologierne.

Negativ affektiv subjektivering

Unge mennesker tilbydes særlige måder at forstå sig selv på som arbejdsløs. Disse tilbud om selvforståelser eller subjektiveringstilbud er indlejret i dagpengesystemet og bredere set i de dominerende kulturelle narrativer og forståelser af arbejdsløshed, som de formidles af interviewpersonerne. Som det fremgår af nedenstående citat, er der efter aktiveringsparadigmets indtog i 1993 en ambition om at subjektivere arbejdsløse som *aktive jobsøgere* snarere end at behandle dem som passivt forsørgede borgere. De arbejdsløse subjektiveres til at forstå, at det står inden for deres egen magt at ændre ved deres situation, hvilket kobles til en bredere «empowerment» af den enkelte borger, som gøres ansvarlig for også dette domæne i vedkommendes liv (Newman, 1988; Sharone, 2013; Åkerstrøm Andersen, 2002). Samtidig fortæller majoriteten af de interviewpersoner, jeg talte med, at de på trods af den indlejrede ambition om at «empower» dem alligevel oplevede en negativ affektiv subjektivering som

følge af at være i denne – for majoritetens vedkommende – uønskværdige situation. På mange måder oplever de arbejdsløsheden som et nederlag, som de tynges af, selvom de i samme åndedrag er bevidste om, at de «bør» leve op til et neoliberalt ideal om at forvalte sig selv som en proaktiv, innovativ agent:

Jeg har lært at kalde mig selv jobsøgende. Det er nok, fordi min kone er socialrådgiver. Hun synes ikke, at jeg skal kalde mig selv arbejdsløs. Fordi jeg er en aktiv jobsøgende. Altså, i mit hoved er jeg arbejdsløs. Jeg mener, man har ... jeg har følelsen af at tilhøre en taberklub, hvis jeg kan kalde det det. Det var den første oplevelse, jeg havde, da jeg kom til et af de der møder [...]. Første gang jeg sad til sådan et møde, at det måske er som at sidde til et AA-møde. Ikke noget dårligt om det, men følelsen af at sidde med en masse, og det er lidt en klub for de udstødte. Det er taberklubben, vi mødes i. Det er ikke sjovt at sidde med andre arbejdsløse.

Christian beskriver netop at føle sig som en del af en «taberklub», og denne oplevelse sætter sig særligt igennem, når han samles med andre arbejdsløse i systemet. Oplevelsen kan begribes med Ahmeds metafor om skam som noget, der klistrer til kroppe og klistrer grupper sammen. Christian og mange af de øvrige deltagere i projektet giver udtryk for at føle et særligt ubehag, når de bliver konfronteret med det gængse spørgsmål «hvad laver du?» Julia uddyber, hvordan hun lades med en negativ stemning, når hun begår sig i dagpenge-systemet: «Ja, men jeg tror også, at folk, der er ledige – hvis man samler en masse ledige ét sted – er det folk, der mangler sociale kompetencer og er trætte af en tilværelse som ledige.»

Den negative affektive subjektivering sætter sig også igennem i personlige relationer såsom mellem venner, i parforhold eller ægteskaber samt i familierelationer. De unge arbejdsløse giver udtryk for, at de møder en generel mistænkeliggørelse, som hænger tæt sammen med ansvarliggørelsen af arbejdsløshed. Det indbyggede rationale er, at det er folks egen skyld, hvis de er arbejdsløse. For den enkelte person er det som oftest forbundet med en vis ambivalens, når partnere, venner eller familiemedlemmer viser interesse for deres jobsøgning, idet der i selve interessen synes at være indvævet en mistænkeliggørelse. Ditte beskriver den mistænkeliggørende omsorg i det følgende citat: «Gør hun nu også, hvad hun skal? Jeg ved det ikke, det er sådan, jeg føler det hele tiden.» Den negative affektive subjektivering fører ofte til, at unge arbejdsløse mister lysten til at socialisere, delvis for at undgå at skulle forvalte den mistænkeliggørelse, mange føler:

Min bror inviterede mig over til landskamp, jeg gider ikke, for der er to andre, der har et job, så føler jeg, jeg skal forsvare mig. Jeg gider ikke interagere med nye mennesker. Jeg magter det ikke. Jeg er dårlig nok klar på at være sammen med min bror. Vi er virkelig tætte. Folk, hvor jeg skal fortælle, hvordan det går. I Danmark laver vi statusopdateringer, når vi mødes, 'scoreboards.' Hvis vi var venner, ville jeg spørge, hvordan det går med dig. Det, jeg beder om, er en resultattavle over dig siden sidst. Du har måske fået barn, du er begyndt til kajak, det skal tjekkes. Jeg har ikke noget i bytte. Jeg har tegninger. I Danmark gælder det ikke. I Danmark defineres vi ud fra vores job.

Peter påpeger i citatet den kulturelle følelspolitik, hvorved særligt lønnet arbejde valoriseres og knyttes tæt til identitet, samtidig med at andre positioner, såsom det at tegne, udgrænses. Når Peter siger «jeg føler, jeg skal forsvare mig», drejer det sig at den negative affektive subjektivering, skammen, der klistrer sig til ham og sætter ham i en ekstern position set i relation til det arbejdende fællesskab. Selvom Peter tydeligvis forholder sig kritisk til den eksisterende affektive økonomi, påpeger han, at han som arbejdsløs ikke har «noget i bytte», hvorfor han isolerer sig frem for at aktivt at forhandle for en alternativ følelsesøkonomi. Han

accepterer så at sige den affektive økonomi og en økonomisk rationalitet imellem mennesker og navigerer herefter. Netop Ahmeds begrebsapparat skærper det analytiske blik, i forhold til at forstå hvordan jobstatus bliver en valuta i et mere komplekst spil, hvor også andre valutaer indgår. Tegninger er ifølge Peter ikke en anerkendt valuta her.

Den negative affektive subjektivering og surface acting

Blandt de 39 interviewpersoner var der enkelte, der ikke i samme grad som majoriteten oplevede at blive påvirket negativt af at være arbejdsløs. For at undgå at socialt isolere sig selv er det muligt at «surface act» ved f.eks. at have en ironisk distance til arbejdsløsheden og de følelsesmæssige virkninger. Således kalder Ryle sig «arbejdsfri», og i citatet nedenfor udfolder Louise, hvordan hun håndterer diskrepansen mellem, hvordan hun har det, og hvad hun forventes at give udtryk for i sociale interaktioner:

IP: Og det er nok, fordi at ... for ligesom at bevare det her, den her positive side, så tror jeg bare, at sådan så prøver jeg at gøgle lidt omkring det, og sådan for ikke ligesom vise, at, nå okay, det er måske ikke den fedeste situation at være i. Et eksempel på det var, at jeg var i Rets hjælpen, og så er der en, der siger sådan: «Ej har du været på ferie, Louise?»: Så siger jeg sådan: «Nej, det har jeg ikke, jeg er bare arbejdssøgende.»

I: Ja. Og det fungerer for dig at gøre det her, altså med at?

IP: Jamen jeg tror, at det er nok, fordi det er ikke hvem som helst, man gider sidde og fortælle: «Aj, men det er sgu lidt ærgerligt og sådan og sådan.» Så er det bare nemmere at bare, du ved, smile og så sige: «Jeg er arbejdssøgende. og det er jo fint nok, jeg hygger mig.»

Louise giver udtryk for en diskrepans imellem, hvordan hun egentlig har det, og hvad hun giver udtryk for i sociale relationer. Her udpeges humor som et centralt værktøj til at håndtere følelsesarbejdet. Ved at «bevare den positive side» forsøger hun at undertrykke den klistrende skam alene, og således undgår hun, at den i samme grad sætter sit præg i hverdagslivets sociale interaktioner. Den negative påvirkning er imidlertid værd at have en in mente, når vi nu bevæger os tættere ind på at forstå nogle af de dynamikker, der er involveret i netværkspraksisser.

Det udvidede jobsøgningsfelt: networking

De unge arbejdsløse beskriver, at de får tudet ørerne fulde af, at de skal være proaktive og opsøgende i forhold til at tage fat i folk i deres netværk eller helt fremmede. Networking beskrives ofte som et skjult jobmarked, hvor der eksisterer flere jobmuligheder end i det formelle jobsøgningssystem, hvor et ledigt job annonceres og skal ansøges på traditionel vis. Ved at gribe fat i alle mulige mennesker har man pludselig adgang til tavs viden om organisationer – hvem der skal på barsel, hvilken organisation der netop har fået en stor opgave og derfor udvider eller noget tredje. Desuden udgør networking et kærkomment alternativ til det formelle jobsøgningssystem, som ofte beskrives som et «sort hul», forstået sådan, at den enkelte jobsøger foretager en masse aktiviteter, men ofte får de ingen respons eller i bedste fald standardiserede afvisninger. Derfor beskriver Andreas at opleve et følelsesmæssigt boost fra netværksmøder: «Ja, det gav et boom at sende noget til nogen, som svarede. Det var ikke bare det der sorte hul.»

For manges vedkommende vækker opfordringen til at netværke nogle bekymringer om at udnytte andre mennesker, og mange bruger ordet grænseoverskridende til at beskrive det følelsesarbejde, det kræver af dem. Julie udfolder her sin usikkerhed, i forhold til hvad hun egentlig skal, samt de bekymringer, hun har:

Så jeg ved faktisk ikke helt, hvordan man skal gribe det an, men det har nok også noget at gøre med, at man skal nok også skubbe nogle grænser selv, altså jeg er ikke så god til selv at tage fat i alle mulige mennesker, fordi at ... ja. det synes jeg bare ikke ... ja, hvis jeg ikke kender dem godt nok, så synes jeg måske også bare, det er lidt at udnytte noget som, ja, det er nok også noget, man skal lære at blive bedre til, men det er sådan lige det der med, hvordan man finder ud af, hvordan man gør det, uden det bliver sådan meget: «Ja, hvor jeg kan bruge dig til noget nu» og «Hjælp mig.»

Julie udfolder, hvad networking så at sige ikke må være; der må, som der også stod på a-kasens hjemmeside, ikke være for meget fokus på, at man mangler et arbejde. Den enkelte skal balancere imellem på det ene side det, hun opstiller som ren instrumentalisme og udnyttelse, og hjælpeløs desperation på den anden. Hun beskriver, at hun skal skubbe grænser for at blive i stand til at gå denne balancegang. Det transaktionelle element skal nedtones eller tilsløres i interaktionen. De sociale guidelines tilsiger, at målet med mødet ikke må være for eksplicit, fordi det i så fald kan virke desperat eller forkert på en anden måde.

I systemet italesættes networking overvejende som en reciprok aktivitet – en art *quid pro quo*, hvor du beder om noget, men giver noget andet igen. Således forklarer Mads: «Jeg har ikke lyst til at nasse på nogen og være sådan: «Hey, gør det her for mig; jeg har ikke noget til gengæld.» For at lykkes med at tilgå networking som en gensidig interaktion begriber Mads det at netværke som en langsigtet praksis, således at det muliggør, at han både kan befinde sig i situationen, hvor han får og giver tilbage: «Der er perioder, hvor du kan udnytte dit netværk, og andre perioder, hvor du spørger om hjælp i dit netværk. Det handler bare om at acceptere, at i øjeblikket er det dig, der skal ringe rundt og bede om hjælp og en kop kaffe. Du skal være ret proaktiv.» Også hos Mads er der et underliggende rationale om økonomiske transaktioner, om end der ikke er rede penge på bordet. Flere andre forvalter den svære instrumentalisering ved simpelthen at nedbryde skellet mellem private og professionelle kontakter ved, som Tone siger, «kun at netværke med gode mennesker», således at networking bliver det samme som at være venner.

De affektive kapaciteter: passion, engagement, motivation

Anna udpeger passion som en væsentlig kapacitet i følelsesarbejdet involveret i networking. Det er ikke tilstrækkeligt at henvise til objektive kvalifikationer eller færdigheder – evnerne skal understøttes af en passion eller en dedikation. Hun siger: «Jeg skal finde ud af, hvor jeg skal sætte mit krudt ind. En af mine chefer sagde, at jeg havde rigtig meget drive, men blev nødt til at finde ud af, hvor min passion var, så de kørte samme vej, så skulle jeg nok klare mig, eller sparke mere røv.» Annas citat er fyldt med udtryk, der på forskellig vis er koblet til energiudladninger, som indikerer, at passionen for arbejdet ikke alene skal eksistere; det skal også kunne aflæses udadtil, for at hun kan «sparke røv». Johan forsøger at sætte ord på, hvad det kræver for at lykkes med at skabe en genuin forbindelse baseret på interesse og engagement:

Det kræver, at man er frisk og veludhvilet til at sidde og snakke, at man er forberedt og engageret. Man kender det, hvis man har en ligegyldig samtale, hvis man ikke har interesse, kan man lige så godt lade være. [...] Det kan godt være svært, hvis man ikke lige er oplagt til det. Det kan svinge fra dag til dag. Det er ikke alle dage, man er lige frisk til at tage initiativ. Nogle dage er kroppen måske mere indstillet på samlebåndsarbejde, hvor kroppen andre dage er grebet af *at være på*. Det kræver noget andet.

Johan betoner, at det ekspressive element af følelsesarbejdet ikke kun kommunikeres gennem ordvalg, men måske i endnu højere grad af hans krop og de følelser, han er i stand til at skabe i sig selv samt demonstrere udadtil. For at have den fornødne energi til at «være på» skal han «deep act» i Hochschilds terminologi. Philip beskriver ligeledes, hvordan networking skal understøttes af nogle emotionelle eller affektive kapaciteter: «Jeg har nu netværket, og jeg kan holde styr på de projekter, der er baseret i disse netværk, og det vil hjælpe mig meget hurtigere efter min master. Jeg ved, hvad de lægger vægt på ved jobsamtaler – gennem mit netværk – så det kræver kun interesse og mod til at gøre det.» Ud over passion, interesse og engagement («at være på») spiller også motivation en tiltagende betydningsfuld rolle. De faglige kompetencer skal understøttes af et personligt engagement, for at man fremstår som en attraktiv arbejdskraft, som Signe her beskriver:

Det betyder, at der kommer et større fokus på den enkeltes personlige motivation, den enkeltes værdier, den enkeltes forventninger til jobsamtalen for eksempel. Altså nogle egenskaber, der går ud over det rent faglige. Så på den måde kan man vel sige, at de personlige egenskaber betyder mere. Vi vil ikke i så høj grad nøjes med at ansætte en, der er dygtig til arbejdet, vi vil også gerne ansætte en, der har en oprigtig motivation for at være her.

Signe giver ligeledes udtryk for, at der skal være tale om «oprigtig» motivation, hvilket indikerer, at «surface acting» ikke er tilstrækkeligt. Jobsøgning handler om at kunne omsætte objektive færdigheder til et affektivt sprog og dermed virke overbevisende over for potentielle arbejdsgivere.

At sælge sig selv bliver sværere

Networking fordrer at sætte nogle emotionelle kapaciteter i spil, som udfordres eller tærres på i hverdagslivet som arbejdsløs, og der kan komme en tiltagende distance mellem den negative affektive subjektivering og kravet om at sælge sig selv. Andreas beskriver paradokset:

Måske begynder man hele tiden at skrive mere ydmygt om sig selv, så på en måde er der også sådan et mismatch mellem, at sådan jobkonsulenter, de vil gerne vil have, at man skriver, man er *pissegod*, for det gør alle de andre og sådan noget ik', og det er det, det kræver, og så samtidig har man det der med, at ... man måske mere og mere tvivler på, hvad man egentlig kan, altså der bliver sådan en afstand mellem de to ting, synes jeg.

De underliggende kompetitive infrastrukturer, hvor de andre arbejdsløse sælger sig selv, medfører en grad af fremmedgørelse for Andreas, som kun vokser, som tiden går.

Der er en udbredt forståelse af, at den negative affektive subjektivering, der følger med arbejdsløshed, ville underminere målet med netværksinteraktionen, nemlig at skabe en genuin relation baseret på evnen til at sætte de rette emotionelle kapaciteter i spil. Andreas fortsætter:

Det kræver rigtig meget, man er rigtig meget på, og netop ikke tvivler på sine evner og ikke fremstår usikker, og hvis man så gør det, så kører det, og hvis det begynder at køre i ring, så kommer der ... altså, så kan man få sådan en modvilje imod det, alt det der med, at man skal sælge sig selv, og alle de der ting, der [...] det, synes jeg, er noget af det, som jeg sådan følte var mest ubehageligt ... der med at man skal være så meget på, proaktiv og alle de der ting der (de her ord der bliver brugt, ik'), og man skal (ringe) og kunne sælge sig selv og alle de der ting, der.

Kravet til at fremstå selvsikker, attraktiv og passioneret i salgssituationen bliver sværere og sværere at leve op til, i takt med at antallet af afvisninger hober sig op. Det giver anledning til en vis modvilje, som vi skal fokusere på i analysens sidste del.

Modstand og moralske kvababelser

Flere af deltagerne forholder sig kritisk både til opfordringen til at netværke og netværksskulturen bredere set. Som eksempelvis Sara her: «Jeg kan ikke lide at netværke, fordi jeg synes ikke, det burde være mine kontakter, der skaffer mig et arbejde. Jeg vil gerne anerkendes for, hvad jeg kan.» Implicit i Saras modvilje mod networking er den forståelse, at det burde være éns evner, ikke éns kontakter, som afgør, hvorvidt hun får et arbejde. Stefan stemmer i det kritiske kor, selvom han personligt drager nytte af det i sin egen jobsøgning, hvor han netop har landet en jobsamtale:

Så er vi tilbage ved dejlige nepotistiske Danmark, hvor alle får job gennem venner. Vi er meget lidt korrupte, det ved jeg godt, men vi er helt ekstremt nepotistiske. Jeg synes, det er et problem. Jeg har et fint netværk. Jeg skal også til samtale ved en, jeg har fået igennem et netværk i næste uge. Jeg har dårlig samvittighed over det. Jeg synes, det er skridtet før korruption. Det er jo en, jeg kender, der kender, der kender, der har spurgt, om han kender nogen. Det har intet med mine kvalifikationer at gøre. Men Akademikernes siger netværk, netværk, netværk. Alle, jeg kender, siger – min mor har et rekrutteringsfirma, hun siger, netværk er det eneste, der gælder i Danmark.

I tillæg til den kritiske refleksion over networking i samfundet, har flere af deltagerne et kritisk blik på det pres, de oplever i dagpengesystemet, der lægger op til, at arbejdsløse skal modulere deres personligheder og måder at interagere på. I tillæg til at forsøge at føle på særlige måder er der også en særlig ekspressiv dimension af følelsesarbejdet ifølge Hochschild (1979). I tråd hermed føler Emma sig patroniseret, når hun modtager detaljeret information om, hvordan hun bør gebærde sig selv og sin krop: «Jeg fik sgu en mail om 10 gode råd til at give et håndtryk, når man skulle til jobsamtale. Det er altså bare, åhh, sådan noget kan jeg ikke have. Jeg kan ikke have, at der er nogen, der skal fortælle mig sådan noget.» Anna beskriver ligeledes meningsløsheden i at forsøge at skære alle over én kam i relation til hendes veninde, som kæmper med det sociale pres i forhold til at være udadvendt:

Min kollega, som er dybt introvert og ikke engang kan ringe til frisørtid, fik at vide, at hun skulle ringe rundt til forskellige jobkonsulenter og høre, om de havde job til hende. Ikke alene er det det dårligste råd, jeg har fået men uden at tage højde for, at det introverte ikke er en sygdom [...]. Hun bliver aldrig udadvendt. Det har gjort, at hun har mistet troen på, at hun kan få et normalt job. A-kassen har fortalt hende, at hun kun kan få et normalt job, fordi hun skal så skal være frembrusende og udadvendt.

Anna forholder sig i dén grad kritisk til a-kassens styringspraksis, idet den ikke på nogen måde tager højde for det enkelte menneske. Den leder samtidig til en ekstrem problematisering af introverthed, som for Annas venindes vedkommende betyder, at hun har mistet håbet. Strømliningen af de aktive jobkandidater, som skal demonstrere de nødvendige affektive kapaciteter i netværksinteraktionen, afspejles desuden i et ydre aftryk, hvor kandidater mere og mere kommer til at ligne hinanden. Analysen rundes af med Kaspers beskrivelse af den fremmedgørelse, han oplever som følge af at arbejde på sig selv ud fra et særligt ideal:

Du skal lave dig om for at få et job. Da jeg var til samtale ved Skat, så jeg ham den næste, der skulle ind. Jeg døde indeni. Han så ud som mig. Han var lige så gammel som jeg. Han havde også lysegrå bukser, de samme sko, og vi har gået på det samme universitet. Vi er små kloner.

Diskussion

Jeg satte mig for at undersøge det følelsesarbejde, der kræves af unge arbejdsløse, der opfordres til at netværke i en samtid, hvor selvforsørgelse valoriseres, den politiske kontrol strammes, og hvor arbejdsløshed forstås som et privat anliggende. Artiklen bidrager teoretisk med at forbinde Hochschild (1979, 1983) og Ahmed (2014). Denne kobling foretages for at skærpe det analytiske blik for, hvordan den kulturelle følelspolitik er med til at konstituere, hvad det vil sige at være arbejdsløs i en dansk kontekst i dag, både i relation til en negativ affektiv subjektivering, der sætter sig igennem som en klistrende mistænkeliggørelse, og i forhold til at få greb om en affektiv økonomi, der betoner nogle særlige affektive valuter såsom passion og motivation som afgørende i jobjagten.

Arbejdsløse bliver affektivt subjektiveret i en negativ retning, og de giver ofte udtryk for et ubehag ved at dele deres status med andre. Den negative påvirkning er demonstreret i denne artikel, mens skammens klistrende virkning er udfoldet mere udførligt andetsteds (se Pultz, 2018). Følelsesarbejdet for de arbejdsløse drejer sig altså først og fremmest om at komme af med den negative ladning, arbejdsløse føler. I netværksinteraktioner er det netop helt centralt at mønstre den nødvendige parathed og energi, således at intensiteten af samtalen virker overbevisende. Opfordringen til at netværke og således opdage et skjult jobmarked med uanede muligheder væves ind i en social forventning om, at objektive kompetencer i dag skal understøttes. Dels af sociale kompetencer, som er helt afgørende i netværksinteraktionen, dels af affektive kapaciteter såsom passion, dedikation og motivation. Det er således ikke tilstrækkeligt at være fagligt kompetent; du skal samtidig være villig til at sætte dig selv i spil. Hermed risikeres ikke kun en faglig afvisning, men ligeledes en afvisning af dig som person. Som det også omtales i analysen, er der flere interviewpersoner, der føler afsmag ved at «netværke». På den ene side kan det forstås som et udtryk for, at der i Danmark ikke i samme grad som USA er tradition for at spille «the chemistry game» (Sharone, 2013). Nyere studier viser imidlertid også, at når danskere oplever mere ubehag ved at netværke sammenlignet med andre, kan det også dreje sig om et bedre udviklet sikkerhedsnet (om end der har været heftige indgreb på det siden 1990'erne) (Pultz & Sharone, 2020).

Som interviewdeltagerne giver udtryk for, kan networking føles forkert, fordi der er indlejret en instrumentalisering af relationer. Instrumentaliseringen vidner om, at end ikke private og intime relationer er eksterne i forhold til markedet. Den generelle negative affektive subjektivering samt den associerede mistænkeliggørelse vidner ligeledes om, hvordan markedsvurderinger griber ind i selvforståelser, og mange betvivler deres egentlige eksistensberettigelse, når de modtager penge fra staten frem for at bidrage til den. I sine senere værker har Hochschild (2005, 2013) beskæftiget sig med, hvordan vi outsourcer forskellige opgaver, som historisk set har ligget i hjemmet. Det drejer sig om alt fra rengøring til indkøb af madvarer over mere obskure opgaver såsom at arrangere familiealbummet eller datterens 7-års fødselsdag eller udlejning af kvinder som mødre i den opsigtvækkende artikel «Rent a mom» (Hochschild, 2005). På forskellig vis demonstrerer hun, hvordan vi kulturelt set opererer med en idé om «a wall» mellem vores private sfære og markedet. Igennem en social organisering af følelsesregler har vi en fornemmelse af, om vi udliciterer for lidt eller for meget i forhold til de forskellige ideer, vi har om at leve det gode liv. Ideen om «the wall» er interessant i forhold til networking på to måder. For det første, fordi dagpengesystemet

med dets opfordringer til at netværke og til at arbejde på sig selv indebærer, at velfærdsstaten legitimt kan gribe ind i netop så personlige anliggender. For det andet er «the wall» interessant i forhold til at diskutere følelsesarbejdet for danske arbejdsløse, når de netværker, fordi mange beskriver det som grænseoverskridende. Endnu er vi således i en kulturel kontekst, hvor «the wall» placeres mere konservativt, end tilfældet er blandt amerikanske arbejdsløse (Pultz & Sharone, 2020). En ikke ubetydelig minoritet forholder sig kritisk til de institutionaliserede opfordringer til at netværke såvel som til netværksskulturen. Således afviser de «framing rules» og relaterede følelsesregler og føler vrede, fremmedgørelse og afsky. Dette fund er på linje med et nyligt studie af Peterie, Ramia, Marston og Patulny (2019), som ligeledes identificerer Hochschilds begrebsapparat som lovende, når det kommer til at forstå, hvordan arbejdsløse gennem vrede modsætter sig dominerende forståelser og styringspraksisser. Hochschild har beskæftiget sig med både kønnede og racialiserede problematikker i sin forskning, og fremtidig forskning bør sætte fokus på disse problematikker for at forstå (endnu) et lag i de komplekse netværksinteraktioner og følelsesarbejdet her.

Ved at kombinere Hochschild med Ahmed bliver det tydeligt, at den politiske kontekst og udviklingen i beskæftigelsessystemet i den danske velfærdsstat ikke er noget perifært eller eksternt i forhold til styringspraksisserne, men bliver konstituerende i den forstand, at de negative affektive subjektiveringspraksisser i den grad former, hvordan arbejdsløse har det, og, mere specifikt, hvordan de har det med at skulle netværke. Det er således i spændingen mellem den øgede kontrol og netværksagendaen, at vi ser, hvor komplekst politik og psykologi væves ind i hinanden.

Konklusion

Hochschilds begrebsapparat kombineret med Ahmed har tilvejebragt et særligt blik for det ellers usynlige arbejde, som borgere i velfærdsstaten konstant laver, men som tager sig særligt ud for den arbejdsløse, fordi der er et vist stigma knyttet til denne situation. I analysen dokumenteres presset i forhold til at netværke som en særlig udfordring for de unge, veluddannede arbejdsløse. Qua opfordringen til at netværke bliver arbejdsløsheden i stadig højere grad et personligt og socialt anliggende, snarere end et fagligt eller professionelt. Arbejdsløse påvirkes negativt af deres status, og det sætter sig igennem som en diffus mistænkeliggørelse af den enkelte og desuden som en tiltagende tvivl på egne evner. Denne tvivl står i stærk kontrast til opfordringer om at sælge sig selv på jobmarkedet, hvor affektive kapaciteter såsom passion, dedikation og selvsikkerhed efterspørges. Således er organiseringen af arbejdsmarkedet samt opfordringen til at netværke en aktiv bidrager i forhold til at konstituere velfærdsstatens styringsområde som helt intimt. Hochschilds sensitive blik for konstitueringen af markedet i forhold til det personlige har således foranlediget denne analyse, som forhåbentlig bidrager til en øget forståelse af den arbejdsløses situation, og udgør således også et muligt fundament til at diskutere, hvad velfærdsstaten ønsker at producere i borgerne, når de for en stund er ude af stand til at forsørge sig selv. Arbejdsløshed og de problemstillinger, det fører med sig, trænger ind i privatsfæren og efterlader meget lidt – om nogen – plads hos den enkelte i fred for markedets lange fingre.

Referencer

- Ahmed, S. (2004). Affective Economies. *Social Text*, 22(2), 79-117. https://doi.org/10.1215/01642472-22-2_79-117
- Ahmed, S. (2014a). Not in the Mood. *New Formations*, 82(1), 13-28.
- Ahmed, S. (2014b). *The Cultural Politics of Emotion* (2. ed.). Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Asplund, J. (1987). *Det sociala livets elementära former*. Göteborg: Korpen.
- Bakke, E. W. (1935). *The unemployed man, A social study ...* (Popular ed.). London.
- Beck, U. (1992). *Risk society: towards a new modernity*. London: Sage.
- Brøgger, K., & Staunæs, D. (2016). Standards and (self)implosion: How the circulation of affects accelerates the spread of standards and intensifies the embodiment of colliding, temporal ontologies. *Theory & Psychology*, 26(2), 223-242. <https://doi.org/10.1177/0959354316635889>
- Casciaro, T., Gino, F., & Kouchaki, M. (2014). *The Contaminating Effects of Building Instrumental Ties: How Networking Can Make Us Feel Dirty*. Harvard Business School NOM Unit Working Paper No. 14-108. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2430174>
- Clough, P. T. (2008). The Affective Turn Political Economy, Biomedicine and Bodies. *Theory, Culture & Society*, 25(1), 1-22. <https://doi.org/10.1177/0263276407085156>
- Creed, W. E. D., Hudson, B. A., Okhuysen, G. A., & Smith-Crowe, K. (2014). Swimming in a sea of shame: incorporating emotion into explanations of institutional reproduction and change. *The Academy of Management Review*, 39(3), 275-301. <https://doi.org/10.5465/amr.2012.0074>
- Forret, M. L., & Dougherty, T. W. (2001). Correlates of networking behavior for managerial and professional employees. *Group & Organization Management*, 26(3), 283-311. <https://doi.org/10.1177/1059601101263004>
- Garfinkel, H. (1967). *Studies in Ethnomethodology*. Cambridge: Polity Press.
- Granovetter, M. (1973). The Strength of Weak Ties. *American Journal of Sociology*, 78(1), 1360-1380.
- Higgins, M. C., & Kram, K. E. (2001). Reconceptualizing Mentoring at Work: A Developmental Network Perspective. *The Academy of Management Review*, 26(2), 264-288.
- Hardt, M. (1999). Affective Labor. *Boundary 2*, 26(2), 89-100.
- Hochschild, A. (2013). *So How's the Family?, And Other Essays*. Berkeley: University of California Press.
- Hochschild, A. (2012). *The outsourced self, intimate life in market times* (1. U.S. ed.). New York: Metropolitan Books.
- Hochschild, A. R. (2005). «Rent a mom» and other services: markets, meanings and emotions. *International Journal of Work Organisation and Emotion*, 1(1), 74-86.
- Hochschild, A. (1983). *The managed heart, commercialization of human feeling*. Berkeley, California: University of California Press.
- Hochschild, A. R. (1979). Emotion Work, Feeling Rules, and Social Structure. *American Journal of Sociology*, 85(3), 551-575. <https://doi.org/10.1086/227049>
- Kristensen, P. H. (2016). Constructing Chains of Enablers for Alternative Economic Futures: Denmark as an Example. *Academy of Management Perspectives*, 30(2), 153-166. <https://doi.org/10.5465/amp.2015.0152>
- Lambert, T. A., Eby, L. T., & Reeves, M. P. (2008). Predictors of Networking Intensity and Network Quality among White-Collar Job Seekers. *Journal of Career Development*, 32(4), 351-365. <https://doi.org/10.1177/0894845305282767>
- McDonald, C. & Marston, G (2005). Workfare as Welfare: Governing Unemployment in the Advanced Liberal State. *Critical Social Policy*, 25(3), 374-401.
- Mcguire, G. M. (2007). Intimate Work: A Typology of the Social Support That Workers Provide to Their Network Members. *Work and Occupations*, 34(2), 125-147. <https://doi.org/10.1177/0730888406297313>

- Mcguire, Gail M., & Bielby, W. T. (2016). The variable effects of tie strength and social resources: how type of support matters. *Work and Occupations*, 43(1), 38-74.
- Mouw, T. (2003). Social Capital and Finding a Job: Do Contacts Matter? *American Sociological Review*, 68(6), 868-898.
- Newman, K. S. (1988). *Falling from grace, the experience of downward mobility in the American middle class*. Cambridge: The Free Press.
- Peterie, M., Ramia, G., Marston, G., & Patulny, R. (2019). Emotional Compliance and Emotion as Resistance: Shame and Anger among the Long-Term Unemployed. *Work, Employment and Society*, 33(5), 794-811. <https://doi.org/10.1177/0950017019845775>
- Pultz, S. & Sharone, O. (2020). The intimate dance of networking. Comparing the emotional labour among Danish and American Jobseekers. *Research in the sociology of Work*, 34, 33-58
- Pultz, S. (2019). Motivationsgæld og unge arbejdsløse. I M. Nissen, K. B. Kousholt & J. B. Krejsler (Red.), *At skulle ville: Om motivationsarbejde og motivationens tilblivelse og effekter* (s. 173-200). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Pultz, S. (2018). Shame and passion: The affective governing of young unemployed people. *Theory & Psychology*, 28(3), 358-381. <https://doi.org/10.1177/0959354318759608>
- Pultz, S. (2017). *It's not you, it's me, governing the unemployed self in the Danish welfare state* (Doktoravhandling). København: Københavns Universitet, Det Samfundsvidenskabelige Fakultet.
- Pultz, S. & Mørch, S. (2015). Unemployed by choice: young creative people and the balancing of responsibilities through strategic self-management. *Journal of Youth Studies*, 18(10), 1-20. <http://doi.org/10.1080/13676261.2014.99231>
- Sharone, O. (2017). LinkedIn or LinkedOut? How Social Networking Sites are Reshaping the Labor Market. *Research in the Sociology of Work*, 30, 1-31. <https://doi.org/10.1108/S0277-283320170000030001>
- Sharone, O. (2013). Why Do Unemployed Americans Blame Themselves While Israelis Blame the System? *Social Forces*, 91(4), 1429-1450. <https://doi.org/10.1093/sf/sot050>
- Staunæs, D., & Bjerg, H. (2014). Self-management through shame – uniting governmentality studies and the 'affective turn'. *Ephemera*, 11(2), 138-156.
- Steinberg, R. L., Figart, D. M. (1999). 'Emotional Labor since The Managed Heart.' *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 561(1), 8-26.
- Wanberg, C. R. (2012). The Individual Experience of Unemployment. *Annual Review of Psychology*, 63, 369-396. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-120710-100500>
- Wanberg, C. R., Kanfer, R., & Banas, J. T. (2000). Predictors and Outcomes of Networking Intensity Among Unemployed Job Seekers. *Journal of Applied Psychology*, 85(4), 491-503. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.85.4.491>
- Wetherell, M. (2012). *Affect and emotion, a new social science understanding*. Thousand Oaks: SAGE.
- Wetherell M. (2015). Trends in the turn to affect: A social psychological critique. *Body & Society*, 21(2), 139-166
- Åkerstrøm Andersen, N. (2007). *Borgerens kontraktliggørelse* (1. udgave. 2. oplag.). Hans Reitzel.